

Список використаної літератури:

1. Более безопасный мир: наша общая ответственность. Доклад Группы высокого уровня по угрозам, вызовам и переменам. ООН. 2004. [Электронный ресурс] – Режим доступа: URL: <http://www.un.org/russian/secureworld/part1.htm>.
2. Индекс международной безопасности, [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.pircenter.org/media/content/files/9/13462438640.pdf>.
3. Кулагин В.М. Международная безопасность: Учебное пособие для студентов вузов / В.М. Кулагин. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 318 с.
4. Уткин А.И. Новый мировой порядок / А.И. Уткин. – М.: Алгоритм, Эксмо. 2006. – 640 с.
5. Фомин А. Экономическая безопасность государства [Электронный ресурс] / А. Фомин // Международные процессы. – 2010. – Т. 8. – № 3. – Режим доступа: <http://intertrends.ru/old/twenty-four/012.htm>.

Ключові слова: міжнародна безпека, світовий політичний процес, міжнародна економічна безпека, глобалізація, тероризм, штучний інтелект.

Ключевые слова: международная безопасность, мировой политический процесс, международная экономическая безопасность, глобализация, терроризм, искусственный интеллект.

Key words: international security, world political process, international economic security, globalization, terrorism, artificial intelligence.

ПЕРУНОВА ОЛЬГА СЕРГІЙВНА

*Департамент міжнародного співробітництва
та європейської інтеграції МВС,
заступник начальника управління – начальник відділу
з питань дотримання гендерної рівності*

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ

У ХХІ ст. забезпечення гендерної рівності та взаємопов'язаної з нею проблематики гендерно обумовленого насильства викликає все більшу зацікавленість серед громадськості, неурядових організацій, засобів масової інформації, приватних осіб, органів публічної влади, міжнародних об'єднань з метою її попередження та подолання. Викорінення та запобігання гендерно обумовленого насильства має сьогодні не просто важливе значення з точки зору теоретичної науки та захисту інтересу постраждалих осіб (жертв насильства), а й виступає каталізатором забезпечення національного інтересу кожної розвиненої країни, оскільки сприяє економічному, соціальному та загалом цивілізаційному розвитку суспільства, збалансуванню прав різних категорій населення, у тому числі і у гендерному контексті.

Як і будь-яке явище, гендерно обумовлене насильство потребує сутнісного та змістовного уточнення. У зв'язку із цим, одним із завдань для правової науки є дослідження понятійно-категоріального апарату у

сфері забезпечення гендерної рівності, зокрема, «гендерно обумовленого насильства».

Вагомий внесок у формування теоретичних засад проблематики гендерної рівності та гендерно обумовленого насильства зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці: Н. Аніщук, М. Арістова, Н. Болотіна, М. Буроменський, Ю. Галустян, Г. Герасименко, І. Грицай, Н. Грицяк, О. Дашковська, А. Ілліна, Л. Кормич, К. Левченко, Е. Лібанова, Т. Марценюк, О. Матвієнко, Л. Наливайко, М. Ничипоренко, Н. Оніщенко, О. Руднева, Г. Христова, Ю. Черняк та ін.

Ретроспективний аналіз свідчить, що у процесі формування суспільних відносин у сфері забезпечення прав людини щодо запобігання та подолання насильства було віддано перевагу таким категоріям, як «дискримінація щодо жінок», «насильство щодо жінок», оскільки вважалося, що такі явища існують лише по відношенню до жінок, а насильство стосовно чоловіків – або відсутнє взагалі, або ж мізерно низьке. Тож, 18 грудня 1979 р. прийнято Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Наступний еволюційний етап у цьому питанні ознаменувався розумінням того, що такий підхід має бути розширеним і доречно говорити про гендерну дискримінацію та гендерно обумовлене насильство, що передбачає подолання дискримінації/насильства як щодо жінок, так і щодо чоловіків. Сьогодні поняття «насильство щодо жінок» залишається у лексиці громадськості та публічної влади, однак перевага все ж віддається нейтральній категорії – «гендерно обумовлене насильство».

У дослідженні The Global Protection Cluster (мережі агентств ООН, громадських та міжнародних організацій, що працюють над захистом внутрішньо переміщених осіб та інших груп населення, постраждалих від конфлікту та стихійних лих) гендерне насильство розуміється як термін, який використовується для опису будь-якого шкідливого впливу, яке чиниться проти волі людини, і заснованого на соціально обумовлених відмінностях між чоловіками і жінками. Хоча чоловіки та хлопці можуть бути жертвами деяких видів гендерного насильства, гендерно обумовлене насильство зазвичай спрямоване на жінок та дівчат, наголошують автори [1]. У соціологічному дослідженні «Сучасне розуміння маскуліності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства» (2018 р.), гендерне насильство тлумачать як насильство, яке стосується чоловіків і жінок, але жертвами якого переважно є жінки. Воно виникає як наслідок нерівних владних стосунків між жінками і чоловіками та стосується (але не обмежується) фізичної, сексуальної та психологічної шкоди включно із залякуванням, стражданнями, примусом та/або позбавленням свободи в сім'ї чи в суспільстві загалом [2, с. 79]. Таким чином, автори, вивчаючи проблематику гендерно обумовленого насильства, підкреслюють, що це може стосуватися і чоловіків, і жінок, проте жертвами все ж у більшості випадків виявляються жінки/дівчата.

Якщо звернутися до позицій авторитетних міжнародних організацій, то визначення цього поняття матиме нейтральний характер за статевою ознакою. Так, представництвом Управління Верховного

комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) під сексуальним і гендерним насильством розуміється будь-яка дія, що здійснюється проти волі людини, заснована на гендерних нормах і нерівних владних відносинах. Воно включає в себе загрози застосування насильства і примус та може бути фізичним, емоційним, психологічним або сексуальним за своєю природою і виявлятися навіть у формі відмови в доступі до ресурсів або послуг [3]. Бюро з питань демократичних інститутів та прав людини Організації з безпеки та співробітництва в Європі (БПДІПЛ ОБСЄ) зазначає, що сексуальне та гендерне насильство – це крайня форма дискримінації і серйозне порушення прав людини, яке може негативно вплинути на численні права людини, включаючи право на життя, свободу та особисту недоторканність, а також право на свободу від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання [4]. Такий підхід міжнародних організацій сприяє забезпеченню рівності прав та можливостей жінок і чоловіків щонайменше на декларативному рівні.

Серед науковців соціологів, політологів, юристів та ін. також існують різні позиції, проте загальним є те, що більшість вчених також акцентують на ставево нейтральному наповненні цього явища. Так, В. Попіль під гендерно обумовленим насильством розуміє суспільно-небезпечну поведінку особи (насильника) як чоловіка, так і жінки стосовно протилежної статі (жертви), яка проявляється у спричиненні фізичних, сексуальних, морально-психологічних та інших страждань або у погрозах їх застосування [5]. Л. Гонюкова визначає гендерне насильство як різновид агресивної поведінки, використання сили на основі ознаки статі – від словесних образ і погроз до фізичних побоїв та примусу [6, с. 33]. Близьке за змістом визначення поняття гендерного насильства пропонує також С.Євченко: насильство, побудоване на основі використання сили, що спирається на ознаку статі (включає словесні образи, погрози, побої, примус до сексуального зв'язку тощо) [7, с. 146]. Вважаємо, що словосполучення «використання сили» у двох останніх визначеннях потребувало б уточнення, оскільки поняття «сила», як правило, розглядається у фізичному аспекті, а гендерне насильство, серед іншого, включає й психологічну форму насильства. Також, коли йдеться про гендерне насильство, то тут можливі не тільки дії як форма діяння, а й бездіяльність, про що у запропонованих дефініціях не йдеться.

У цьому аспекті заслуговує на увагу позиція І. Грицай, яка пропонує розуміти під терміном «гендерно обумовлене насильство» дії або бездіяльність однієї особи (групи осіб) щодо іншої (групи осіб), спрямовані на відтворення гендерних ролей у соціумі через погіршення становища чоловіка/жінки в усіх сферах життєдіяльності та призводять до порушення прав людини, підриваючи як здоров'я та гідність індивіда, так і безпеку, економічну, соціальну стабільність нації [8, с. 314]. Авторка використала більш розширений підхід до тлумачення поняття «гендерно обумовлене насильство» та акцентувала увагу не лише на такому елементі, як «дії однієї особи (групи осіб)», а й на тому, що це може бути бездіяльність.

Т. Мельник та Л. Кобелянська наголошують, що гендерним є як насильство чоловіків стосовно жінок, так і насильство чоловіків стосовно інших чоловіків, яке також має медичні, соціальні й економічні негативні наслідки [9]. Отже, гендерно обумовлене насильство не слід розглядати виключно як порушення прав жінки чоловіком чи навпаки, хоча це й насправді найбільш розповсюджене явище. Як свідчить практика, подекуди жінка сприяє порушенню прав іншої жінки (групи жінок) (теж саме можна сказати й про чоловіків) саме за їх гендерну приналежність.

Підводячи підсумки проведеного дослідження, слід зробити такі висновки. Гендерно обумовлене насильство – це негативні діяння однієї особи/групи осіб, викликані статевою приналежністю іншої особи/групи осіб та спрямовані на порушення прав, свобод та можливостей у приватній та/або публічній сферах діяльності жінки/чоловіка через психологічні, фізичні, сексуальні та інші методи впливу. Загально-соціальними та правовими ознаками гендерно обумовленого насильства є: 1) негативний вплив на права та свободи жінки/чоловіка іншою особою/групою осіб; 2) гендерно обумовлене насильство спрямоване на порушення прав жінок та чоловіків через їх статеву приналежність, що виражається у різних формах (психологічне, фізичне, сексуальне тощо) та сферах суспільства (соціальной, економічній, політичній, культурній та ін.); 3) насильство впливає з нерівних владних відносин між чоловіками та жінками як у публічній, так і у приватній сферах; 4) може бути реалізоване як через дію, так і через бездіяльність.

Список використаної літератури:

1. Global Protection Cluster. Gender-based violence. URL: <https://www.globalprotectioncluster.org/themes/gender-based-violence/>
2. Результати соціологічного дослідження «Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок». Київ, 2018. 128 с.
3. Sexual and Gender Based Violence. UNHCR, the UN Refugee Agency. URL: <https://www.unhcr.org/sexual-and-gender-based-violence.html>.
4. Preventing and Addressing Sexual and Gender-Based Violence in Places of Deprivation of Liberty. Standards, Approaches and Examples from the OSCE Region. Warsaw, Poland. 2019. URL: <https://www.osce.org/odihr/427448?download=true>.
5. Попіль В. І. Гендерне насильство: кримінально-правові та кримінологічні аспекти. URL: <http://vuzlib.com/content/view/127/60/>
6. Гонюкова Л. В. Гендерна політика в Україні: проблеми та перспективи. Гендерна політика міст: історія і сучасність: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. м. Харків, 23-25 жовтня 2013 р. Харків, 2013. Вип. 2. С. 33-38.
7. Євченко С. В. Гендерне насильство (gender violence). Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект: монографія / за заг. ред. Н. А. Сейко. 2014. С. 145-149.
8. Грицай І. О. Принцип гендерної рівності та механізм його забезпечення: теоретико-правовий аспект: дис. ... д-ра юрид. наук. Дніпро, 2018. 543 с.

9. Мельник Т., Кобелянська Л. 50/50 Сучасне гендерне мислення: словник. Київ: К.І.С., 2005. 280 с.

Ключові слова: гендерна рівність, гендерно обумовлене насильство, національний інтерес, форми гендерного насильства, методи гендерного насильства, дискримінація.

Ключевые слова: гендерное равенство, гендерно обусловленное насилие, формы гендерного насилия, методы гендерного насилия, национальный интерес, дискриминация.

Key words: gender equality, gender-based violence, national interest, forms of gender-based violence, methods of gender-based violence, discrimination.

ПЕХНИК АЛЕВТИНА ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук, доцент*

ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сфера освіти є однією з найбільш передових та інноваційних галузей, які розвиваються з великою швидкістю. Саме ця сфера має значну роль у створенні інноваційного клімату та підвищення конкурентоспроможності економіки в цілому. Інновації в освіті розвиваються в бік збільшення в освітньому процесі використання інформаційних технологій, а також впровадження елементів електронного та дистанційного навчання. Як визначають Яковлев Д., Кройтор А., та Тімченко К.: «Сучасна освіта має ґрунтуватись на таких ідеалах, як самостійність, раціональність та відкритість» [2, с. 32]. І саме інноваційність освіти, дистанційне та електронне навчання дають можливість реалізувати ці вимоги до сучасної освіти.

Слід визначитися з розумінням термінів. «Освітній процес це система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей» (відповідно до Закону «Про освіту» від 05.09.2017 N 2145-VIII). ЮНЕСКО визначає термін електронне навчання як навчання за допомогою Інтернету та мультимедіа. Дистанційне навчання – це навчання, коли викладач і студент знаходяться на відстані, а передача всіх матеріалів відбувається завдяки засобам зв'язку. Українське законодавство визначає «дистанційне навчання, як форму організації навчального процесу у закладах освіти (ВНЗ, ЗПО, ПТНЗ, ЗНЗ), яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень» [3].

У даній роботі мова йтиме саме про дистанційне навчання, проте з елементами електронного навчання. Загалом, попит на дистанційне навчання зростає з кожним роком. Це викликано тим, що все більш стають затребуваними фахівці, які готові працювати та розвивати цифрові технології і бути більш гнучкими, щоб адаптуватися до швид-